

Internetový magazín Nedrážního republikového výboru
Odborového sdružení železničářů na www.osz.org

- ASO proti snížení důchodů str. 2
- Ze zápisníku M. Novotného str. 2
- Kolem koleji str. 4
- Vzmém poli bezpečnost str. 6
- Vedení NeRV informuje str. 7
- SON str. 8
- O zdraví... str. 9
- Tip na výlet – za sportem str. 10
- Opět masopust str. 11
- Unikátní sbírka kraslic str. 12
- Blahopřejeme str. 12

Členkou představenstva OSŽ je místopředsedkyně OSŽ a předsedkyně NeRV OSŽ Bc. Renata Dousková

NEJEN NA SENIORY, BEZPRECEDENTNÍ ÚTOK VLÁDY POKRAČUJE TLAKEM NA ODBORY

Připravil Milan Sedlák

Velkým zastáncem seniorů jsou odbory, v našem případě Odborové sdružení železničářů. Problematika je známá. Parlament na návrh vlády České republiky schválil červnové snížení valorizace důchodů téměř o tisíc

korun, navíc přichází s „nápadem“ posunout věk odchodu do důchodu na 68 roků a další omezení, jejichž uplatněním chce zachraňovat nepříznivý stav státní pokladny.

OSŽ na jednání Ústředí, které se konalo 22. února tohoto roku, a kde silně rezonovala tematika důchodové reformy, se rozhodně postavilo proti prodlužování věkové hranice odchodu do důchodu a u té příležitosti zaslalo dopis ministru práce a sociálních věcí Marianu Jurečkovi ve věci umožnění dřívějšího odchodu do důchodu pro náročná povolání na železnici, dále plně podpořilo usnesení Rady seniorů ČR, které nesouhlasí s vládním návrhem úpravy va-

lorizačního mechanismu penzí a nesouhlasí ani se způsobem, jakým členové vlády v médiích informují o přípravě důchodové reformy. Neúplné informace o dosud nedokončeném návrhu reformy zbytečně vyvolávají negativní reakce ve společnosti. To ovšem není jediná novinka, se kterou hodlá vláda „oblažít“ naše občany.

K řadě opatření, která vláda chystá, je nejčerstvější „nápad“ ministra financí Zbyňka Stanjury, aby se přestaly odborové příspěvky uplatňovat při snižování daní. Resort to považuje za nesystémové stejně jako dalších zhruba deset daňových výjimek, které chce ukončit.

Pokračování na str. 3

Dne 22. února 2023 jednalo Ústředí OSŽ

Předseda ASO Bohumír Dufek

Asociace samostatných odborů nesouhlasí s navrhovanou změnou valorizace důchodů!

Asociace samostatných odborů vyjadřuje zásadní nesouhlas s navrhovaným snižováním valorizace důchodů. Naši spoluobčané, kteří odešli do důchodu, měli určitou jistotu v tom, že jim bude jejich důchod řádně a pravidelně valorizován. Na druhé straně musíme zdůraznit, že navrhovaná úprava dosud platného zákona, která by důchodcům jejich penze snížila, je vůči našim spoluobčanům absolutně nemorální. Tato skupina občanů nemůže souhlasit s takto navrhovanými principy snižování valorizace jejich důchodů, to je, že díky této změně zákona v podstatě zaplatí dluhy, které tito důchodci neudělali. Ty totiž vytvořili politici a jejich politické strany, kteří neváhali v letošním roce

zvýšit svoje příjmy o statisíce korun. Tato ostuda, bude mít ještě radikální dopad ve společnosti.

Asociace samostatných odborů je pro to, aby byl vytvořen a přijat zákon, který bude řešit důchody a jejich valorizaci s tím, že to bude ústavní zákon, který nebude podléhat tomu, kdo je momentálně v vlády. To je, že nebude změněn jen na základě politického zadání několika lídrů politických stran!

Foto: Jan Buchta

ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA VSTÁVÁ Z POPELA

Před rokem, 21. ledna 2022, vznikl Svaz osobních železničních dopravců (SVOD Bohemia). Založili jej čtyři významní hráči v tomto segmentu. Tři týdny po jeho založení, 10. února 2022, do něj vstoupili dva další členové. Jedním z nich byl Die Länderbahn. Svaz podle statistiky Správy železnic za leden až prosinec 2022 zastupuje 99,23% přepravních výkonů v osobní železniční dopravě.

„Cestování vlakem už dnes není vnímáno jen jako sociální služba, ale začíná být využíváno i těmi, kteří dosud cestovali výhradně autem,“ komentuje výsledky rozsáhlého sociologického šetření Michal Barták, jednatel Die Länderbahn.

Nejvíce přepravních výkonů (cca 86%) se odehrává na modernizovaných hlavních elektrických tratích. Ty umožnily efektivní nasazení nových komfortních vozidel, zavedení pravidelného (tzv. „taktového“) jízdního řádu, a tím zvýšení zájmu cestujících o služby železniční dopravy. To je cesta, kterou se česká železnice musí ubírat, aby se dostala mezi vyspělé evropské země.

—RED—

Ze zápisníku Miroslava Novotného, čestného člena NeRV OSŽ

31 CHARAKTERISTICKÝCH ZNAKŮ MANIPULÁTORA

1. Navozuje u druhého pocity viny a dovolává se přitom lásky, morálky, odpovědnosti.
2. Přenáší zodpovědnost na druhého a ze své zodpovědnosti se snaží vykroutit.
3. Svoje potřeby, přání a žádosti sděluje zamlženě a nejasně.
4. Obvykle odpovídá neurčitě.
5. Mění svoje názory, postoje, chování a city podle situace tak, aby z toho měl prospěch.
6. Svoje potřeby zakrývá logickými důvody.
7. Vyžaduje po druhých, aby nikdy neměnili názor, chce po nich dokonalost, přesnost, aby okamžitě reagovali na jeho potřeby.
8. Zpochybňuje schopnosti, charakterové vlastnosti druhých, stále je kritizuje, podceňuje.
9. Svoje vzkazy a žádosti nechává vyřizovat partnera.
10. Zasívá nespůsobilost, podněcuje podezřivost, žárlivost, nedůvěru tak, aby mohl situaci více kontrolovat.
11. Dělá ze sebe oběť, aby ho ostatní lihtovali a přizpůsobili se jeho potřebám.
12. Nedbá na potřeby a žádosti druhých.
13. Morálních zásad druhých zneužívá k naplnění vlastních potřeb.
14. Skrytě vyhrožuje nebo zcela otevřeně vydírá.

15. Mění téma hovoru tak, aby bylo pro něj výhodné.

16. Vyhýbá se konstruktivnímu řešení problémů, pokud by to pro něj znamenalo nějaké závazky.

17. Lže a vymyslí si, pokud z toho může mít výhodu.

18. Zaměřuje se na nedokonalosti a chyby druhých, snaží se dělat dojem, že je "lepší".

19. Překrucuje a křivě interpretuje výroky druhých tak, aby byli viděni v horším světle a on v lepším.

20. Je egocentrický.

21. Závidí vlastnímu partnerovi a někdy i vlastním dětem.

22. Nesnáší kritiku a dokáže popírat i zjevné věci.

23. Potřeby, práva a přání druhých ho nezajímají.

24. Nutí druhé, aby mu sloužili, vyčítá, když to nedělají hned.

25. Přes líbivou a moralistní rétoriku jeho činy svědčí o opaku.

26. Užívá lichotek, dáreků a drobných úsluh, aby si druhé zavázal, pak nečekaně požaduje revanš.

27. V jeho přítomnosti se lidé cítí nesvobodně a nepříjemně.

28. Za svými cíli kráčí důsledně, ale na úkor druhých.

JAK SE BRÁNIT MANIPULACI?

29. Přiměje vás dělat věci, které byste o vlastní vůli nedělali.

30. Lidé o něm často mluví, i když není přítomen.

31. Partnera často posílá k psychologovi nebo k psychiatrovi, aby se „napravil“.

Jak se bránit manipulaci?

Nejdůležitější je uvědomit si, že s námi někdo manipuluje a manipulaci si nechceme a nemusíme nechat líbit ani od toho, koho milujeme.

Jedním z nejčastějších problémů je strach odmítnout to, co nechceme, aby druhý neměl dojem, že o něj nestojíme. Lidé si často pletou odmítnutí v jedné konkrétní situaci s celkovým odmítáním či znehodnocením partnera. Jde však o omyl. Mohu druhého milovat a mít dobrou snahu s ním spolupracovat, přesto ho však občas musím odmítnout, abych obhájil pro sebe důležité věci (zejména když souvisí se sebeúctou). Neznamená to, že jsem egoista, ani že druhého nemám dostatečně rád.

NEJEN NA SENIORY, BEZPRECEDENTNÍ ÚTOK VLÁDY POKRAČUJE TLAKEM NA ODBORY

Dokončení ze str. 1

Připomněme si, že dnem 1. ledna 2004 nabyl účinnosti zákon č. 438/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „zákon o daních z příjmů“). Touto novelou se doplňuje ustanovení § 15 o nový odstavec 14, který zní: (Od základu daně lze odečíst zaplacené členské příspěvky člena odborové organizace této organizaci podle jejich stanov, která uskutečňuje činnosti spočívající v obhajobě hospodářských a sociálních zájmů zaměstnanců v rozsahu vymezeném zvláštním právním předpisem). Takto lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů, s výjimkou příjmů zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období.

Na základě výše citovaného ustanovení si může poplatník – člen odborové organizace poprvé po skončení roku 2004 uplatnit jako odečitatelnou položku od základu daně z příjmu fyzických osob rovněž finanční částku představující hodnotu zaplacených členských příspěvků odborové organizaci, a to do výše stanovených ročních limitů. První limit je stanoven do výše 1,5 % zdanitelných příjmů poplatníka, druhým limitem je maximální částka 3 000 Kč za zdaňovací období. Tyto limity jsou roční a v případě členství v odborové organizaci jen po část roku se nekrotí.

Nárok na uznání odpochtu prokáže poplatník – člen odborové organizace v zákonné lhůtě ve svém daňovém přiznání nebo v rámci ročního zúčtování daňových záloh svému zaměstnavateli předložením potvrzení od odborové organizace o výši zaplacených členských příspěvků.

To znamená, že zákon o daních z příjmů dává poplatníkovi, který je členem odborové organizace možnost snížit si svůj základ daně a tím i svou daňovou povinnost. Základním předpokladem však je, aby odborová organizace, vydala svému členovi, pokud o to požádá, potvrzení o výši zaplacených členských příspěvků.

Koaliční strany považují možnost odečíst si z daňového základu příspěvky odborů za přezitek a chtějí díky jejímu zrušení ušetřit ročně desítky milionů.

Vraťme se nyní k únorovému jednání Představenstva a následně Ústředí OSŽ, která se samozřejmě zabývala i jinou problematikou.

Ing. Bc. Petr Toman, BA (Hons) v diskuzním vystoupení na únorovém jednání Ústředí OSŽ, vpravo členové Ústředí, místopředsedové NeRV OSŽ Magdalena Stránská a Tomáš Šlachta. Dole redaktorka Obzoru Houdková v rozhovoru s předsedou OSŽ Mgr. Martinem Malým

Místopředsedkyně OSŽ a předsedkyně NeRV OSŽ Bc. Renata Dousková informovala o nelehké situaci ve společnosti ŽPSV Doloplazy, kde došlo k propouštění prvních zaměstnanců, neboť odbyt pražců je začátkem roku nižší. Firma ŽPSV proto omezuje část provozu a je nucena propouštět. Celkem se jedná o třicet zaměstnanců, což je poměrně vysoký počet. Část z nich však odchází do důchodu, část měla uzavřený pracovní poměr na dobu určitou a výpověď tedy dostala pouze polovina z tohoto počtu. Do budoucna se tato společnost už nechce zaměřovat pouze na výrobu pražců, ale oblasti své působnosti hodlá rozšířit, což by mohlo přispět k zvýšené zaměstnanosti v regionu.

Kolektivní smlouva je již podepsána stejně jako ve společnosti JLV.

Dále zběžně informovala o hybridním meetingu ETF, který proběhl začátkem února a hlavním tématem sociálního dialogu byl přechod provozu autobusů z nafty na elektromobilitu. Taková změna je finančně velmi nákladná, neboť je potřeba upravit legislativu, vystavět odpovídající depa a počítat s pořízovacími náklady na nové autobusy. Tato liberalizace trhu bude mít rovněž dopad na pracovních podmínkách zaměstnanců MHD a pozemní dopravy.

„U Dopravního zdravotnictví pořádáme akivity ke kolektivní smlouvě, jež má platnost do roku 2025. Tato jednání jsou za účasti vední společnosti, která má zájem na spokojenosti

zaměstnanců. Podrobnosti týkající se navýšení tarifních mezd a benefitů pro zaměstnance byly již zaznamenány, včetně délky týdenní pracovní doby, která činí 35 hodin/týdně,” konstatovala místopředsedkyně OSŽ.

„U společnosti OHLA ŽS navýšování tarifních mezd zaměstnanců závisí na přístupu španělských majitelů. Tomu také odpovídá kolektivní vyjednávání,” doplnila své vystoupení Bc. Renata Dousková.

Ing. Bc. Petr Toman, BA (Hons) v probíhající diskuzi informoval o spolupráci se Zdravotní pojišťovnou ministerstva vnitra ČR (kód 211), kde se zástupci zaměstnavatelů a pojišťovny proběhnou schůzky s možností spolupráce a využití dalších programů, například Prevence a osvěty. Informoval o znovuzvolení generálního ředitele MUDr. Davida Kostky, MBA na další funkční období a dále o volbách do Správní a Dozorčí rady. ■

Zvířecí rodina Českých drah se rozšíří o lišky, pohání je motory Rolls-Royce

Jako RegioFox budou označovány nové motorové jednotky od společnosti PESA Bydgoszcz, které právě testuje výrobce na zkušebním okruhu ve Velimi. První lišky budou jezdit ve Středočeském kraji a v Praze, v Jihočeském a Pardubickém kraji a na Vysočině. RegioFox už mají České dráhy objednáno 76. Vlaky budou poháněny motory Rolls-Royce, které kromě klasické nafty umí jezdit i na biopalivo HVO.

Prostorný interiér se 115 místy k sezení (včetně 9 míst v 1. třídě), bezbariérový přístup, topení, klimatizace, zásuvky nebo USB konektory na dobíjení drobné elektroniky, Wi-Fi, vakuové WC s přebalovacím pultem, vnitřní i vnější LED osvětlení, moderní audiovizuální informační systém s LCD monitory, kamerový systém, komunikační systém GSM-R a evropský zabezpečovač ETCS. Tím vším se ve své výbavě chlubí nové motorové soupravy pro regionální dopravu, které dnešním dnem dostaly obchodní název RegioFox.

„Liška je mazaná a chytré zvíře a já jsem rád, že RegioFox cestujícím nabídne mnoho chytrých řešení a maximální komfort. Nový název vybrali v anketě na sociálních sítích naši cestující. Těchto motorových jednotek máme objednáno už šestasedmdesát. Není bez zajímavosti, že vozidla jsou vybavena nejmodernějšími nízkomisními motory Rolls-Royce splňujícími emisní limity Stage V,“ popisuje předseda představenstva a generální ředitel Českých drah Michal Krapinec.

V jednotce bude dostatek místa i na přepravu osmi kol, tři kočárků a dvou invalidních vozíků. RegioFoxy přinesou maximální bez-

pečí díky evropskému zabezpečovači ETCS a také rychlejší cestování s maximální rychlostí 120 km/h.

„Naše závazky ze smluv plníme a společně s kraji výrazně modernizujeme regionální dopravu. Právě jednotky RegioFox jsou toho důkazem. Vozy jsou nízkopodlažní, což usnadní cestování seniorům, rodinám s malými dětmi nebo handicapovaným. Všichni cestující pak jistě ocení ergonomicky tvarované sedačky, klimatizaci i moderní informační systém. Pohodlí, Wi-Fi připojení a zásuvky s USB konektory pro dobíjení cestovní elektroniky umožní využít čas na cestě například k práci, studiu, odpočinku nebo třeba sledování filmů. Vlaky jsou vybaveny také sčítacím systémem cestujících, který nám a objednatelům dopravy poskytne lepší přehled o vytížení jednotlivých spojů,“ říká člen představenstva a náměstek generálního ředitele ČD pro osobní dopravu Jiří Jeřábek.

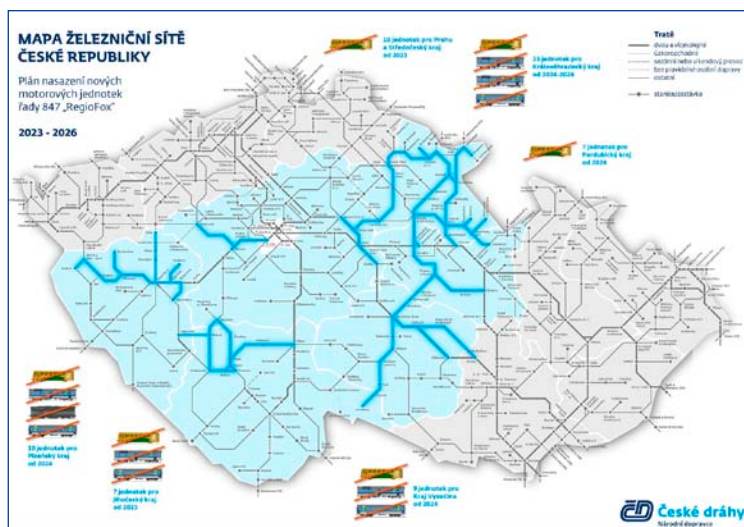
Zkušební provoz nových jednotek začne ve druhé polovině tohoto roku v Praze, Středočeském a Jihočeském kraji. Další RegioFoxy pak zamíří do Pardubického, Králo-

véhradeckého, Plzeňského kraje a na Vysočinu. Na tratích nahradí starší vozidla řad 814, 842, 843, případně soupravy s lokomotivou 754 a vozy Bdt. Dodavatel má sice určité zpoždění, ale první jednotka už byla dopravena na testovací okruh u Velimi. V plném proudě jsou zkoušky a následovat bude schvalování u Drážního úřadu.

Výbava motorových jednotek RegioFox

- moderní světlý a přehledný klimatizovaný interiér s ergonomicky řešenými čalouněnými sedačkami v provedení 1. a 2. třídy,
- bezbariérový nástup s podlahou vozidla ve výši moderních nástupišť bez nutnosti překonávat schody, pro cestující na vozíku budou vybaveny plošinou pro překlenutí prostoru mezi nástupištěm a podlahou vozu, na zastávkách s nižšími nástupišti usnadní nástup dodatečný výsuvný schod,
- moderní bezpečné předsvuné dveře ovládané tlačítky, centrálně uzavírané a blokované již před rozjezdem vlaku, navíc pro nevidomé a slabozraké budou čelní dveře jednotky vybavené dálkovým ovládáním reagujícím na slepeckou vysílačku a také akustickým majáčkem,
- prostorné bezbariérové WC přístupné také osobám na vozíku s uzavřeným systémem a vybavené také sklopným stolem pro přebalování kojenců,
- elektrické zásuvky pro napájení přenosné elektroniky cestujících včetně USB portů, Wi-Fi, sklopné nebo rozkládací stolky podle rozmístění sedaček,
- dostatečné velké prostory pro umístění kočárků, jízdních kol a přepravu osob na invalidním vozíku,
- moderní audiovizuální informační systém poskytující informace o jízdě vlaku a zastávkách všem cestujícím včetně nevidomých, slabozrakých nebo neslyšících osob, pro nevidomé a slabozraké budou uvnitř soupravy k dispozici také informační štítky v Braillově písmu.

MD ČR

Blíží se proměna stanice Brno-Královo Pole

V roce 2024 by měla začít jedna z největších železničních staveb v Brně. Správa železnic (SŽ) získala důležité povolení a Drážní úřad vydal zatím nepravomocné stavební povolení pro rekonstrukci celé stanice Brno-Královo Pole.

Přestavba současné podoby stanice ze 70. let měla původně začít už letos, ale již loni se zjistilo, že stavba nabere zpoždění o rok. Velkorýse dimenzovaná budova s velkou odjezdovou halou je však pro současný provoz nepotřebná, protože vestibulem drtívá většina lidí pouze projde od MHD k vlaku či opačně. Proto dojde k přestavbě současné budovy, která bude odstraněna a nahradí ji nová, kde bude také nově podchod za nádraží do Myslíkovy ulice, čímž dojde k usnadnění cesty lidem, kteří od MHD procházejí do části Králova Pole za nádražím.

Zásadní proměnou projde i kolejiště, dojde k prodloužení tří dopravních kolejí, dále bude

Vizualizace budoucí podoby stanice Brno-Královo Pole.

Foto: rch.architects

zřízen z podchodu bezbariérový přístup a rekonstrukcí projde i zabezpečovací zařízení. Odhadované náklady na celou stavbu jsou 2,9 mi-

liardy korun, na samotnou výpravní budovu připadá dle odhadů zhruba 300 milionů korun. T.Š.

ČESKÉ DRÁHY VYHLÍŽEJÍ MILIARDOVOU INJEKCI OD STÁTU.

JANČURŮV REGIOJET CHYSTÁ ŽALOBU

Dlouho chystaný prodej více než čtyřiceti milionů metrů čtverečních pozemků Českých drah Správě železnic spěje do finále

Verdikt Evropské komise, která transakci v hodnotě vyšších miliard korun posuzuje, by měl být znám do poloviny tohoto roku. Případnou finanční injekci do ztrátového hospodaření drah by soudně napadl konkurent RegioJet podnikatele Radima Jančury, protestuje ale také Leo Express.

Prodej se týká rozlehlých pozemků pod kolejemi a nástupišti tuzemských železničních stanic. Zatímco samotné koleje a nádražní budovy po celé zemi byly již v minulosti převedeny z majetku drah do majetku správy za více než patnáct miliard, pozemky stále patří drahám, což správě komplikuje jakékoliv práce na nich. V případě úspěšného završení této poslední významné transakce by se tak dokončilo rozdělení tuzemské železnice mezi dráhy a správu, která vznikla v roce 2003 oddělením od drah. O výsledku prenotifikace bude jasno do pololetí, jelikož ČD loni v prosinci vypořádaly pravděpodobně poslední sadu dotazů Evropské komise.

Ve hře je podle generálního ředitele ČD jak varianta jednorázového odkupu pozemků, tak jejich trvalý pronájem správě. Cena případného odkupu by činila vyšší jednotky miliard. V případě nájmu by se cena pohybovala přibližně na úrovni půl miliardy ročně.

„Dokáží si představit, že bychom vztah se správou ukotvili na čistě nájemním vztahu, abychom nezatížili státní rozpočet převodem,“ dodal Krapinec. V takovém případě by dráhy inkasovaly více prostředků díky neomezenému časovému období.

Opačnou prioritu vyjadřuje správce infrastruktury. Správa železnic upřednostňuje variantu získání práva hospodaření k předmětným pozemkům. Pozemky správa potřebuje k zajištění své hlavní činnosti – provozování dráhy včetně její modernizace a řádné údržby.

Prenotifikační proces začal už v roce 2020. Komise nyní posuzuje, zda je metodika pro stanovení ceny převáděného majetku v souladu s unijními předpisy, tedy zda nedochází k nedovolené podpoře drah. Proti chystané transakci protestuje soukromá konkurence drah. „Soudně bychom obchod napadli,“ sdělil majitel dopravní společnosti RegioJet. Podle něj je nutné chápat celé nádraží na prodávaných pozemcích jako funkční celek, nikoli odděleně. „Dráhy oceňují po částech budovy výnosovou metodou a pozemky samostatně, jako kdyby se na nich dalo stavět. Nebere se však v úvahu, že pozemky jsou v ochranném pásmu dráhy a stavět na nich jen tak nelze. Nelze spekulovat, že se jednou koleje vytrhají. Sprá-

va nechce společnosti RegioJet vydat znalecké posudky“.

„Není to malá částka a dráhy mohou jejím prostřednictvím například nakoupit nová vozidla a uchránit si tak dominantní postavení na trhu. Případně takto mohou profinancovat ztráty z osobní dopravy. Dlouhodobě je pak jedinou cestou privatizace segmentu osobní dopravy a odstěpení od jiných aktivit v rámci holdingu Českých drah,“ uvedl mluvčí Leo Expressu.

Převod pozemků by završil rozdělení české železnice. V roce 2008 převedly dráhy na správu koleje a další infrastrukturu, díky čemuž inkasovaly dvanáct miliard. O tři roky později byl dokončen převod takzvané živé dopravní cesty, kdy pod správu přešli dispečeri a výpravčí. V roce 2016 pak správa koupila od drah nádražní budovy za 3,3 miliardy. M.N.

KONTROLA BOZP NA UČILIŠTI V OLOMOUCI PROBĚHLA 1. ÚNORA 2023

Cílem kontroly bylo prověřeni toho, jak zaměstnavatel Střední škola technická a obchodní plní své povinnosti v péči o BZOP a zda soustavně vytváří podmínky pro bezpečnou a zdraví neohrožující práci. Za kontrolní orgán byli přítomni JUDr. Petr Kožmín LL.M., MBA a svazový inspek-

tor Miroslav Feber. Za organizaci Oldřich Lošťák předseda ZO OSŽ, Vladimír Košnář zástupce ředitele pro odborný výcvik, Lukáš Fojtů vedoucí učitel, ing. Antonín Skácel učitel a technik a v závěru také ředitel školy RNDr. Petr Konečný. Při kontrole jednotlivých pracovišť, provozu, dílen,

učeben, jídelny, kanceláří a sanitárního zařízení nebyly zjištěny žádné závady v oblasti BOZP. Lze tedy konstatovat, že na základě provedené kontroly je úroveň zajištění BOZP na vysoké úrovni jak bylo konstatováno při hodnocení u ředitele školy RNDr. Petra Konečného.

Kontrola základní dokumentace v oblasti BOZP

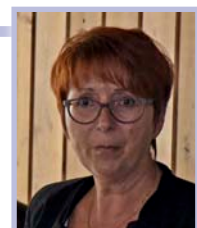
Závěrečné hodnocení kontroly u ředitele školy RNDr. Petra Konečného

I při kontrole probíhala výuka bez přerušení – elektrikáři byli v plné práci

Také automechanici se činili

ČERNÉ NA BÍLÉM

Základem práce oddělení BOZP OSŽ-Ú je výkon kontrolní činnosti nad stavem BOZP. Zmocnění, jak mnozí víte, je obsaženo zejména v ustanovení § 322 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, podle kterého mají odborové organizace právo vykonávat kontrolu nad stavem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci u jednotlivých zaměstnavatelů a zaměstnavatelé mají mj. za povinnost tento výkon kontroly odborovým organizacím umožnit.

To, že nezáhlíme, se dá od nás tedy očekávat, a jak píšeme ve „Zprávě o činnosti oddělení BOZP OSŽ-Ú za rok 2022“, pevně věříme, že naši práci podporujeme zlepšení stavu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci napříč všemi zaměstnavateli, u kterým má Odborové sdružení železničářů své členy. Koho zajímají podrobnosti o naší práci, má k dispozici již zmiňovaný dokument

na stránkách OSŽ (www.osz.org), a to v nabídce BOZP – ke stažení, a může v něm najít mj. statistická data třeba o počtu kontrol a závad z oblasti BOZP, o počtu pracovních úrazů, do jejichž šetření (a odškodňování) jsme aktivně vstupovali, i o tom, jakým způsobem funguje naše oddělení a kdo jsou vaši svazový inspektoři BOZP. Předem vám mohu prozradit, že v roce 2022 jsme provedli např. 440 kontrol u zaměstnavatelů po celé ČR, našli při nich 815 závad a nedostatků na úseku BOZP a přímo jsme se podíleli na šetření 16 pracovních úrazů (s hospitalizací nad 5 dní a s následkem smrti) a dalších přibližně 70 tzv. ostatních pracovních úrazů. Totéž samozřejmě si můžete přecíst, pokud budete na stránky OSŽ přistupovat z mobilní aplikace MOJE OSŽ, kterou má již většina z vás v mobilu (pokud ne, tak honem honem doplnit).

Zprávu předkládáme nejen OSŽ-Ú ke schválení a vám pro celkovou informaci, ale také

MPSV ČR, protože činnost oddělení BOZP OSŽ Ú je zčásti dotována z prostředků státního rozpočtu a ministerstvu přísluší i výkon dohledu a právo kontroly nad činností našeho oddělení.

Máte to tam zkrátka černé na bílém a my jen doufáme, že při čtení o činnosti oddělení BOZP OSŽ-Ú si vybavíte nejen to, jak vypadáme, ale někdy zvednete telefon nebo otevřete e-mail a pozvete nás mezi sebe a na pracoviště, kde máte své členy.

Budeme se těšit!

NEŽ BUDEŠ VYPOVÍDAT
ZAVOLEJ
602 262 544
KRIZOVÁ LINKA OSŽ

Mohu pracovat, když jsem v evidenci na úřadu práce?

Přestože část nezaměstnaných pracuje „na černo“, je možné si při evidenci na úřadu práce legálně přivydělat. Ale to pouze za předpokladu, že Vám nevznikl a nevznikne nárok na podporu v nezaměstnanosti anebo tento nárok na podporu již zanikl. Takovým nezaměstnaným je povolen výdělek do výše poloviny minimální mzdy v nekolidujícím zaměstnání. To znamená, že **v roce 2023 si můžete vydělat do výše 8 650 Kč hrubého/ měs.** na základě dohody o pracovní činnosti. Je nutno upozornit na fakt, že dohoda o provedení práce je v tomto případě zakázána. Dohoda o provedení práce není povolena z důvodu odvodů na zdravotním a sociálním pojištění i když až od částky 10 001 Kč/měs.

Dohoda o pracovní činnosti povolena je a od výdělku 4 000 Kč/měs. se zaměstnanec podílí na odvodech na nemocenské pojištění a povinně přispívá do systému sociálního pojištění. Z hlediska maximalizace čistého výdělku se pro zaměstnance vyplácí mít více dohod o pracovní činnosti u několika zaměstnavatelů v celkovém součtu do 8 000 Kč hrubého než jednu dohodu s touto částkou.

V návaznosti na výši rozhodného příjmu pro účast na nemocenském pojištění na 4000 Kč se mění i limit pro uplatnění srážkové daně. V případě, kdy zaměstnanec nepodepíše prohlášení poplatníka k dani (ružový papír), se srážková daň uplatní. Ale po uplynutí zdaňovacího období lze účtovat jak odvedené zálohy na daň, tak i srážkovou daň. Státu odvedené peníze lze tedy získat zpět. A výsledkem může být že hrubý výdělek na dohodu o pracovní činnosti v nekolidujícím zaměstnání může být výdělkem čistým.

R.D.

Budeme v roce 2023 chodit 2x ročně na pravidelné prohlídky k zubaři?

Drobnou změnu, kterou teoreticky může pocítit návštěvník zubní ordinace, zapracovalo ministerstvo zdravotnictví do úhradové vyhlášky pro rok 2023. Týká se to druhé „preventivní“ zubní prohlídky, za kterou stomatologové letos navíc dostanou 150 Kč k agregované platbě za výkon. Agregovaná platba je pravidelná měsíční platba na každého zaregistrovaného pojištěnce.

A tak část zubařů pacientům dala najevo, aby podruhé nechodili, pokud nemají potíže. Někteří dokonce začali tvrdit, že si pacienti druhou prevenci musí zaplatit ze svého, což je ovšem protizákonné. Oněch zmiňovaných 150 Kč ale zubař získá jen tehdy, pokud pacient skutečně přijde. To tedy znamená, že od ledna 2023 je dvojitý princip financování druhých prohlídek.

Zda to bude dostatečně motivační k provádění více druhých zubních prohlídek, je otázkou. Být to tak nemusí. Někteří zubaři mohou částku považovat za nízkou, jiní mohou být se změnou spokojeni, ale kapacita jejich ordinace jim neumožní druhé prohlídky dělat častěji.

Část pacientů, kteří o druhou prohlídku stojí, proto mohou i tento rok narážet na odmítnutí svého stomatologa.

Zdravotní pojišťovny se již dříve vyjádřily v tom smyslu, že prohlídka hrazená je, proto ji zubaři dělat mají a na nároku pojištěnců se nic nezmění. Zároveň ale do svého vyjádření pojišťovny vetkly, že druhou prohlídku má stomatolog dělat, „pokud to vyžaduje zdravotní stav“ pojištěnce.

R.D.

Úroky z prodlení z dlužné mzdy

Může nastat situace, kdy zaměstnavatel vám nevyplatí mzdu. Probereme si, kdy můžeme požadovat úrok z prodlení a kdy je možné okamžitě ukončit pracovní poměr.

Nejdříve se podíváme na rozdíly mezi splatností mzdy a výplatním termínem. Oba tyto pojmy najdeme v Zákoníku práce. Splatnost mzdy nebo platu se řídí § 141 odst. 1 ZP, „Mzda nebo plat jsou splatné po vykonání práce, a to nejpozději v kalendářním měsíci následujícím po měsíci, ve kterém vzniklo zaměstnání právo na mzdu nebo plat nebo některou jejich složku“. Výplatní termín si ujednává zaměstnanec se zaměstnavatelem v pracovní smlouvě či dohodě nebo zaměstnavatel stanoví v kolektivní smlouvě, popř. vnitřním předpisem v souladu s § 141 odst. 3 ZP, „Pravidelný termín výplaty mzdy nebo platu musí být sjednán, stanoven nebo určen v rámci období uvedeného v odstavci 1“.

Termínem výplaty mzdy se sice zaměstnavatel zavazuje, kdy bude vyplácet, ale není bohužel pro nedodržení termínu žádná sankce. Veškerá práva a nároky zaměstnance v případě, že mu zaměstnavatel včas nevyplatí

mzdu nebo plat, se odvíjí od uplynutí termínu **splatnosti mzdy.**

Od kdy tedy požadovat po zaměstnavateli úrok z prodlení z nevyplacené mzdy? Zde se řídíme judikaturou, např. rozsudkem Nejvyššího soudu (spis. zn. 21 Cdo 403/2014) „*Jeli mzda, plat nebo náhrada mzdy nebo platu splatná nejpozději v kalendářním měsíci následujícím po měsíci, ve kterém vzniklo zaměstnání právo na mzdu, plat nebo náhradu mzdy nebo platu, je tu rozhodné, zda právo zaměstnance (jako věřitele) na mzdu, plat nebo náhradu mzdy nebo platu bylo splněno před uplynutím posledního dne takového měsíce, a prodlení se splněním takového dluhu vzniká od prvního dne měsíce následujícího po měsíci, jehož uplynutím nastala splatnost mzdy, platu nebo náhrady mzdy nebo platu*“. V jaké výši úrok? Určitě nepřehánět a nevymýšlet, doporučení je ve výši repo sazby stanovené ČNB (v únoru 2023 to bylo 7 %).

Zaměstnanec může okamžitě zrušit pracovní poměr podle dle § 56 odst. 1 písm. b) ZP, jestliže mu zaměstnavatel nevyplatil mzdu nebo plat nebo náhradu mzdy nebo platu anebo jakoukoli jejich část do 15 dnů po uplynutí období splatnosti. Navíc dle § 56 odst. 2 ZP, mu přísluší od zaměstnavatele náhrada mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku za dobu, která odpovídá délce výpovědní doby.

Na závěr si to shrneme v příkladu. Náhrada mzdy za měsíc leden, výplatní termín je u zaměstnavatele sjednaný např. na 15. den v měsíci. Výplatní termín je tedy 15. února, dle ZP je splatnost mzdy k poslednímu dni v měsíci února. Od 1. března můžete požadovat úrok z prodlení z dlužné mzdy a začíná běžet 15denní lhůta pro možnost okamžitého zrušení pracovního poměru. Dne 16. března může zaměstnanec okamžitě ukončit pracovní poměr pro nevyplacení mzdy.

T. Š.

Lednové jednání NeRV OSŽ se mimo jiné zabývalo připravovanou novelou zákoníku práce

Foto: Daniela Houdková

Na stavební povolení čeká projekt Sousedství, který plánuje postavit královéhradecký developer Noho ve čtvrti Kukleny v Hradci Králové

Na první pohled jeden z mnoha projektů, který přemění zanedbaný areál bývalé koželužny na sto padesát bytů, je ale v několika ohledech pokrokový. Developer chce vytvořit první energetickou komunitu v Česku, v níž budou rezidenti sdílet energii vyrobenou fotovoltaickými panely a tepelnými čerpadly. Díky tomu by se měla čtvrť stát uhlíkově neutrální.

V projektu cílí na uhlíkovou neutralitu za provozu. Primárním zdrojem energií bude fotovoltaika a hlubinná tepelná čerpadla. To bude obohaceno o trafostanici s připojenými bateriemi, kam se budou ukládat přebyteky z fotovoltaiky během slunečných dnů.

Pouze vlastní vyrobená energie ale nebude zejména kvůli výkyvům v síti na plně pokrytí stačit. Částečným zdrojem proto bude energie z větrných elektráren z distribuční sítě. Co se týče plynu, ten by měl pohánět pouze záložní plynové kotle, které se zapnou jen v případě extrémně nízkých teplot. Jinak by totiž mohlo dojít k přehřátí čerpadel.

Právě sdílení vyrobené energie mezi všemi rezidenty je klíčem k co největší efektivitě.

K tomu v královéhradeckém projektu pomůže sdílená aplikace s indikátory aktuálního stavu energie a jejího využívání jednotlivými bytovými jednotkami. Developer se navíc spojil se špičkovými výzkumnými organizacemi v čele s Univerzitním centrem energeticky efektivních budov ČVUT a dalšími dvěma univerzitami z Finska a Španělska, které budou vyvíjet demoverzi softwaru pro sběr dat z inteligentních a energeticky nezávislých budov.

Projekt má v plánu zkoumat data měřená u výroby a spotřeby tepla a elektřiny, která ukrývají nespočet možných využití a příležitostí pro optimalizaci. Data by měla v budoucnu sloužit vývoji a pilotování digitálních nástrojů, jako je například systém pro kontrolu a řízení technického vybavení budov, které pomohou v designování a řízení dalších uhlíkově neutrálních čtvrtí.

Komunitnost projektu nespočívá pouze ve sdílení energií. V plánu například je, že obyvatelé budou mít k dispozici sdílené auto i sdílené prostory pro společné aktivity. Na budoucích obyvatelích zůstane rozhodnutí, jak se prostory využijí. Může to být například společenská místnost, dílna či komunitní kuchyň.

Osm samostatně stojících budov s celkem 150 byty vznikne ve dvou etapách. První z nich by developer rád zahájil zhruba za rok, kdy očekává i získání stavebního povolení. Předání hotových bytů pak plánuje na rok 2026. Na první etapu pak plynule naváže druhá, jejíž výstavba potrvá ještě další dva roky. Náklady na výstavbu nechce developer blíže komentovat. Uvedl pouze to, že se výrazně neliší od konkurenčních projektů.

Na stejný cíl, tedy nezávislost na fosilních palivech, cílí i Praha s připravovanou čtvrtí v Bubnech a Zátorech v okolí budoucí Vltavské filharmonie. Ta by měla být první čtvrtí plně zásobovanou teplem i chladem získaným z odpadních vod. Díky napojení na připravované energocentrum na Císařském ostrově bude celou čtvrť zásobovat šest až dvanáct vysokopacitních tepelných čerpadel.

Praze ale nejspíš královéhradecký developer primát neutrální čtvrti sebere, i když s výrazně menším projektem. Zatímco pražská čtvrť se stane domovem pro zhruba 25 tisíc obyvatel, ta v Hradci Králové vytvoří komunitu o zhruba pěti stech lidech.

V Emirátech rostou umělé ostrovy. Pozemek vybojovali i Češi a postaví hotel za miliardu

Umělý ostrov Al Marjan

Sun Beach Hotel Resort postaví skupina Preston Capital na umělém ostrově ve Spojených arabských emirátech za 50 milionů dolarů.

Klíčem k vyhledávanému dovolenkovému rezortu je lukrativní pozemek přímo u moře. A když už jich není dost, tak se postaví další na umělých ostrovech. Tak to alespoň praktikují Spojené arabské emiráty, které jich postavily už několik. Tři poloostrovy ve tvaru palmy rozšířily pobřeží oblíbené Dubaje o 520 kilometrů. Další poloostrov vznikl v emirátu Rás al-Chajma. Stavět na něm bude i česká společnost Preston Capital, která do čtyřhvězdičkového hotelového komplexu investuje padesát milionů dolarů, tedy zhruba 1,2 miliardy korun.

Výstavbu chce společnost spustit už v příštím roce. Osmipatrový hotel s 250 apartmány bude vybudován z modulárního systému, který umožní výrazně rychlejší proces stavby. I proto by mělo být hotovo už na začátku roku 2024, kdy hotel začne provozovat mezinárodní řetězec Earth Hotels. Ten byl vybrán i díky své bezplastové politice. Rezort svým hostům nabídne řadu moderních vychytávek, které budou moci využívat díky aplikaci v mobilu. V té bude možné udělat check-in při příjezdu

do hotelu, klientem mobilem zamkne dveře pokoje a sledovat bude moci i svou uhlíkovou stopu či spotřebu energie.

Příležitosti v podobě vybudování luxusního prázdninového rezortu v exotice se chopil i Václav Dejmár. Ten spolu se svými partnery z finanční skupiny RSJ postavil komplex 56 bungalovů na africkém ostrově Zanzibar. Investice vyšších desítek milionů dolarů se mu ale zpočátku vracela pomalu. Příjezd hostů totiž dlouho znemožňovaly přísné covidové restrikce, které země zavedla.

Luxusní prázdninové útočiště nechal na svém soukromém ostrově na Maledivách postavit také jeden z nejbohatších Čechů Jiří Šmejce. Honosný komplex se 45 vilami otevřel už v roce 2014 a svým hostům v něm nabízí golfovou akademii, kuchyni oceněnou michelinskou hvězdou, potápění v ponorce, lázně, výlety na jachtě a pozorování delfínů nebo širokou kolekci vín a šampaňských.

Zatímco Saúdská Arábie, Maledivy a Zanzibar jsou destinacemi neobvyklými, tak Chor-

vatsko už patří mezi stálice českých investorů do hotelů a prázdninových letovisek. Celkem tři hotelové komplexy vlastní ve Hvaru investiční skupina CPI Property Group Radovana Vítka. Rozsáhlý rezort za 2,7 miliardy korun zase minulý rok dostavěla v Rijece skupina JTH podnikatele Jaroslava Třešňáka.

Popularitu Chorvatska u českých investorů potvrzuje i expanze brněnského Domoplanu. Ten postaví v přímořských letoviscích na chorvatských ostrovech Hvar a Pag několik holiday resortů. Stejně jako v případě svých horských aparthotelů v Česku i zde plánuje Domoplan prostřednictvím své společnosti My Resort nabízet kompletní správu a zařízení pronájmu apartmánů pro vlastníky jednotek. Celková investice spolkně třináct milionů eur.

Dámy a pánové, choroby, které si nyní popíšeme, postihují stěny plicní sklípky, s následným jizvením.

Exogenní (z vnějších, zevních příčin) poškození intersticia. Patří sem: Exogenní alergická alveolitida, pneumokoniózy, polékové poškození plic, postradiační pneumonie/fibróza.

Exogenní alergická alveolitida – EAA je difúzní postižení plic, rozvíjející se po opakované inhalační expozici organických antigenů u geneticky disponovaného jedince. Onemocnění se vyskytuje v různých klinických formách a může vést k nevratnému poškození plicního parenchymu. Synonymem je **alergická pneumonitida/hypersenzitivní pneumonie**. Častými antigeny jsou aviární proteiny (ptačí bílkoviny), houby, termofilní bakterie, nízkomolekulární chemické sloučeniny. Rozvoj EAA byl popsán i v souvislosti s domácími vířivkami a bazény s horkou vodou (hot-tub lung) se saunováním a se zvlhčovači vzduchu. **Klinický obraz.** Průměrný interval mezi senzitivací a začátkem obtíží je individuální, obtíže se mohou objevit i měsíce až roky po expozici. Choroba může probíhat akutně a chronicky.

Akutní EAA – symptomy se objevují 4–8 hodin po intenzivní expozici antigenu. Z plicních příznaků dominuje významná dušnost, tlak na hrudi a suchý kašel. Z mimoplicních příznaků je horečka, třesavka, slabost, častá je bolest hlavy, artralgie a myalgie (bolesti kloubů, svalů).

Příznaky vymizí za 24–48 hodin a znovu se mohou objevit při další expozici antigenu.

Chronická EAA – onemocnění se rozvíjí při dlouhodobé či opakované expozici antigenu o nízké koncentraci, často v domácím prostředí. Choroba se rozvíjí plíživě, pomalu progreduje námahová dušnost, slabost, nechutenství, hubnutí. Vznikají často *iverzibilní změny s obrazem plicní fibrózy*, svými důsledky mohou postupně vést k respiračnímu selhání a cor pulmonale (plicní srdce, chorobné zvětšení pravé srdeční komory).

Diagnóza. Poslechový nálezní inspiračních fenoménů pískotů či kvíkotů při postižení bronchiolů. Při pokročilém onemocnění je tachypnoe (zrychlené dýchání), paličkovité prsty. RTG obraz mléčného skla a uzlů bez jasného ohraničení. Funkčně nacházíme restrikční někdy i obstrukční nebo kombinovanou ventilační poruchu. Při nejistotě provedeme plicní biopsii.

Léčba. Na prvním místě je **identifikace inhalačního antigenu** a **zamezení jeho další expozici**.

Farmakologická léčba **kortikosteroidy** ve střední dávce, s pozvolným snižováním po zlepšení stavu.

Pneumokoniózy – skupina většinou **profesionálních poškození plic způsobených inhalační anorganických prachů** vyskytující se v pracovním prostředí, na jejich částice reagují plice zánětem a vyvolávají různý stupeň intersticiálního plicního postižení. **Patří** sem silikóza, azbestóza, pneumoko-

nióza uhlokoků, berylióza, talkóza a plicní postižení při inhalaci tvrdých kovů. **Stupeň závažnosti závisí na charakteru inhalačního prachu a délce a masivnosti expozice.** Jsou charakterizovány pomalou progresí změn v plicích a postupným poklesem plicních funkcí a s klinickými symptomy progredující námahové dušnosti, kašlem a rozvojem respirační insuficience.

Silikóza je chronické fibronodulární plicní onemocnění způsobené **dlouhodobou inhalační prachu obsahujícího oxid křemičitý SiO₂**. Riziku jsou vystaveni horníci, kameňáci, sochaři, brusíči, skláři. Doba expozice je delší než 10 let. Prostá nodulární silikóza je často asymptomatická, mohou být přítomny příznaky chronické bronchitidy. Radiologicky je patrná v obou plicních křídlech *dise-minace (rozsev) drobných uzlíků* s maximem v horních lalocích a zvětšení plicních hilů se skořápkovitými kalcifikacemi. V pokročilejších stádiích je v popředí námahová dušnost, zřídka paličkovité prsty. RTG výskyt větších uzlů s tendencí ke splyváním v okrsky masivní fibrózy a emfyzém v okolí. V pozdních fázích se rozvíjí **cyanóza** při **respirační insuficienci**, známky **pravostranné kardiální nedostatečnosti**.

Azbestóza je charakterizovaná pomalou progredující **intersticiální plicní fibrózou způsobenou inhalační expozicí vláknům azbestu**. Riziku jsou vystaveni jedinci při těžbě azbestu a jeho zpracování a při výrobě a instalaci izolačních materiálů s příměsí azbestu a brzdového obložení. Velmi dlouhá doba mezi expozicí a manifestací onemocnění, 20–30 let. Azbest může způsobovat intersticiální plicní fibrózu, benigní postižení pleury, bronchogenní karcinom a mesoteliom.

Pneumokonióza uhlokoků s obrazem chronické bronchitidy nebo prostým zaprášením plic bez projevů masivní fibrózy. Uhelny prach nezpůsobuje závažnou plicní fibrózu, pouze pneumokoniózu uhlokoků, pokud v něm není výrazná příměs křemíku. Rentgenologický obraz četné okrouhlé stíny s maximem v horních polích. **Caplanův syndrom** je kombinace pneumokoniózy uhlokoků s revmatoidní artritidou s pozitivním revmatoidním faktorem.

Berylióza je plicní onemocnění postihující lidi, **vystavení pobytu v prostředí s vysokým obsahem prachových částic na bázi berylia**. Beryllium (zejména jeho soli) jsou ze zdravotního hlediska velmi rizikové. Jsou přímo toxické a *potenciálně karcinogenní* (schopné vyvolat rakovinu nebo zvýšit její výskyt).

Talkóza – talková pneumokonióza **vzniká při dlouhodobé expozici prachu talku při jeho těžbě a mletí a následném průmyslovém užití**. Talk může způsobovat tři druhy plicního postižení: +obraz nodulární lézí, +difúzní intersticiální fibrózu, +granulomatózní reakci okolo cizích těles.

Plicní postižení při inhalaci tvrdých kovů – **pneumokonióza kobaltová, wolframová, karbidová**. Projevu se těmi typy

poškození: +chronické difúzní intersticiální postižení vedoucí k obrazu fibrózy, +akutní a subakutní intersticiální postižení, které probíhá pod obrazem exogenní alergické alveolitidy EAA, +obstrukční plicní nemoc připomínající profesionální astma.

Diagnóza na základě **klinického obrazu, pracovní anamnézy, radiologického a funkčního vyšetření**, eventuálně z BAL – kde můžeme najít anorganické partikule (azbestová vlákna, silikotické drůzy).

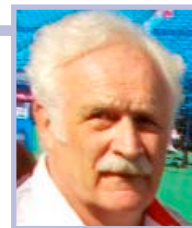
Léčba je omezená. Větší význam mají **preventivní opatření, eliminovat expozici fibrogenního prachu**. Včasná léčba **respiračních infekcí, oxygenoterapie, dechová rehabilitace**.

Polékové postižení plic – je známo přibližně **700 léků, které mohou způsobovat poškození plicního parenchymu, pleury a dýchacích cest**. Většina polékových poškození je **reverzibilní**, pokud je onemocnění včas rozpoznáno a léky vysazeny. Nejčastěji je plicní postižení pozorováno v souvislosti s léčbou **amiodaronem**, některými cytostatiky, protizánětlivými a imunosupresivními léky. **Klinický obraz** je velmi variabilní, akutní i chronický. Ve většině případů pozorujeme s různým odstupem od nasazení léků **kašel, dušnost, bolesti na prsou**.

Na skiaqramu hrudníku pozorujeme různé typy difúzních plicních procesů. **Diagnóza** je stanovena na **podkladě expozice danému léku a difúzního postižení plicního parenchymu**. Zmírnění či vymizení potíží a regrese nálezu po vysazení léku podpoří diagnózu.

Illegální drogy mohou být příčinou závažného intersticiálního plicního postižení. Nejčastěji u **uživatelů heroínu, metadonu, propoxyfenu** (syntetické opioidy užívané jako analgetika). Při předávkování mohou způsobit **nekardiální plicní edém**.

Postradiační pneumonie nebo fibróza. Poškození plic po aktinoterapii se objevuje u nemocných, kteří absolvovali **zevní ozáření na oblast hrudníku z důvodu malignit**. Onemocnění **postihuje pouze ozařovaný objem** a je poměrně dobře ohraničeno od zdravé tkáně. Symptomatické postižení se objevuje u 7 % a radiologické změny až u 43 % pacientů po ozáření. Dva klinické syndromy: **akutní postradiační pneumonitida a postradiační fibrózy**. U akutní postradiační pneumonitidy je latence 1–3 měsíců od ozáření k symptomům. Nejčastější příznaky jsou **dušnost, suchý kašel, expektorační narůžovělého sputa, subfebrilie**. Symptomy radiační fibrózy se objevují s odstupem 6–2 měsíců od ozáření. Projevu se **námahovou dušností**. Pro stanovení diagnózy postačuje klinický obraz podpořený HRCT obrazem a funkčním vyšetřením. Mírné formy postižení **léčbu nevyžadují**. Při výraznějších symptomech podáváme **kortikosteroidy**. Prognóza je dobrá.

Tentokrát nás tenisová cesta zavedla až do Portugalska

Také v únoru se vydala naše fanouškovská „grupa“, podpořit i naše hochy v Davisově poháru do Maiae, malého města poblíž Porta. Let z Vídně do Porta proběhl v pohodě a jelikož se hrálo až v sobotu, tak jsme páteční odpoledne věnovali prohlídce tohoto druhého největšího portugalského města. Porto je moderní město na břehu Atlantiku při ústí řeky Douro, zároveň je ale také nejprůmyslovější oblastí celého Portugalska. Populace čítá 240 000 obyvatel, ale v celé metropolitní oblasti žije zhruba 2,4 miliónu lidí. Postupně jsme si prohlédli katedrálu Sé do Porto, původně románská, dnes barokní stavba, jejíž počátky sahají do 12. století. Dominantou řeky Douro je nábreží, kterému se říká Ribeira. Tomuto nábreží vévodí most krále Ludvíka I., který má dvě patra. V tom dolním jezdí auta a po horním metro. V obou pak mohou chodit pěší. Také jsme si v centru města prohlédli budovu nádraží svatého Benedikta, které stojí na místě benediktinského kláštera a patří mezi nejkrásnější nádraží vůbec. Dokazují to i modré kachle na stěnách, znázorňující spoustu historických scén. Jejich autorem je Jorge Colaco.

V sobotu nás čekaly v hale Complexo Municipal de Ténis da Maia dvě dvouhry. Nejříve nastoupil domácí Borges s Lehečkou a náš tenista zvítězil po setech 6:4 a 6:4. Po krátké pauze za domácí nastoupil Sousa proti Macháčovi. První set vyhrál v tiebreaku 7:6 Macháč, ale ve druhém vyrovnal zápas Sousa po výhře 6:3. Rozhodující třetí set po velkém boji, kdy za stavu 1:1 se hrál tento gam dvacet minut a šlo se přes dvanáct shod, vyhrál náš borec 6:2! A tak po prvním dnu vedeme překvapivě 2:0. Musím říct, že na tom se také podílelo naše povzbuzování a vynikající výkon Macháče! V neděli se nejprve hrála čtyřhra, ve které Borges a Cabral proti Pavláskovi s Macháčem vyhráli 7:5 a 7:6 v tiebreaku. Naši hráči promarnili v prvním setu vedení 4:1 a ve druhém 4:2! Ve druhém nedělním zápase nastoupil Lehečka proti Sousovi a za hodinu a dvacet pět minut těžkého boje o každý míček zvítězil náš hráč 6:4 a 6:1! Tímto vítězstvím jsme získali potřebný třetí bod a porazili Portugalce na jejich půdě 3:1! Nastala velká oslava našeho vítězství a také prof. Pavel Kolář, který slavil šedesátiny dostal hoblinu.

Jiří Lehečka s českými fanoušky

Také Porto má svoje Abbey Road

Radost hráčů a realizačního týmu z vítězství byla velká

Cesta metrem vede hlavně na povrchu

Dvoupatrový most Ludvíka I.

Katedrála Sé do Porto

Nádraží sv. Benedikta na náměstí Praça
Foto Oldřich Lošťák a Miroslav Vrba

JEŠTĚ JEDNOU MASOPUST

Tentokrát v Moravském Krumlově

Dobrou chuť!

Připravil Miroslav Novotný

VALENTÝNSKÉ ŠIFLE SE UŽ PEČOU CELOROČNĚ

Šifle – název zřejmě pochází z němčiny

Hledáním v minulosti zjistíte, že pro perníčky ve kterých byl med se někdy používal název marcipánové. Šifle nebo šiflata si děti kupovaly ještě uprostřed 19. století i jako učební pomůcku. Podle vyobrazení byla ta marcipánová abeceda v podstatě šifle. Byla tam i ta písmenka. Proto má šifle 24 čtverečků, protože abeceda v té době měla 24 písmen.

Mouka, med, cukr, vejce, směs koření a kypřicí prášek nebo soda. Jde o medové pečivo, připomínající tabulku čokolády. Z vyváleného těsta vykrojíte obdélníček a naznačíte do něj 24 dílků. Na kilo mouky

se přidává půl kilo medu. Do těsta se ovšem přidává koření. Skořice, hřebíček, fenykl, badyán a anýz. Musí se ale smíchat ve správném poměru pro docílení správné chuti. Vyzkoušet můžete stylem pokus omyl.

Šifle se nezdobí jen se upečou v troubě a zabalí. Péct je můžete i ve formách. Dříve se šifle pekly o valentýnské pouti, která připadá na 14. února. Poutě se konaly až do doby po druhé světové válce. Dnes se tradici snaží obnovit na Novojičínsku. Určitě byste to měli zkusit také, stojí to za pokus.

Vyškovské muzeum má novou unikátní sbírku kraslic

Přes tři sta kraslic různé provenience – z České republiky, Slovenska, Polska, Ukrajiny, Maďarska, Polska, Německa, Rumunska, Nizozemska, Chorvatska, Ruska nebo Číny – získalo Muzeum Vyškovska od Marie Pachtové. Rodačka z Vyškova a nositelka titulu Mistr tradiční rukodělné výroby Jihomoravského kraje se zdobením kraslic věnuje celý život. Slavnostního předání sbírky přímo v muzeu se v úterý 10. ledna 2023 zúčastnil náměstek hejtmána pro kulturu a památkovou péči František Lukl.

„Velice si vážím působení paní Pachtové v oblasti lidové kultury. Je přece skvělé, že jsou mezi námi lidé, kteří se věnují technikám našich předků. Podařilo se jí udržet znalosti a dovednosti tradičních rukodělných technologií, účinně a kvalifikovaně je prezentovat a předávat dalším generacím. Osobně se na výstavu kraslic těším, zavítám na ni i s rodinou a určitě ji doporučuji ke zhlédnutí všem,“ řekl náměstek hejtmána František Lukl.

Velikonoční výstavu části sbírky plánuje Muzeum Vyškovska, které zřizuje Jihomorav-

ský kraj, v termínu od 6. března do 14. května 2023.

„V průběhu následujících let se na velko-nočních výstavách chystáme ukázat návštěvníkům jinou část sbírky. Pro naše muzeum má sbírka obrovskou hodnotu. Vytvořil ji člověk, který se sám této tvořivé práci věnuje, rozumí jí a uměl tak v zahraničí nasbírat cenné artefakty krasličářského umění,“ doplnila ředitelka Muzea Vyškovska Monika Pelinková.

Devadesátiletá Marie Pachtová byla učitelkou nejen profesí, ale je jí dodnes doslova „tělem i duší“. Od počátku jejího zájmu o tradiční lidovou kulturu byla tedy zřejmá její intence nejen poznatky získávat a shromažďovat, ale především je, obohacené o vlastní interpretační vklad, předávat dál zájemcům, v první řadě mládeži a dětem, ke kterým měla vždy hluboký vztah. V oblasti hudebního a tanečního folkloru se práci s dětmi věnovala více než čtyřicet let v Dětském folklorním souboru Klebetníček Vyškov, znalost zdobení kraslic vykládáním slámou předávala ve školách v rámci výtvarných kroužků,

kurzů a při nesčetných dalších příležitostech doma i v zahraničí. Už v roce 1959 se začaly pod jejím vedením přihlašovat do celostátní soutěže o nejkrásnější kraslici v Praze. Mnozí její žáci v tvorbě pokračují. Tradice se udržuje také v rodině paní Pachtové, obě její dcery i vnuk pracují s touto technikou.

Marie Pachtová vypracovala rovněž vlastní metodický postup, který uplatňuje jak při práci s dětmi, tak s dospělými, založený na prvotní zkušenosti s papírem, který je pro nové adepty přístupnější a pro první pokusy snazší na zpracování než sláma a vaječná skořápka. Teprve když nováčci zvládnou práci s tímto materiálem a naučí se při tom také vytvořit přesnou a čistou kompozici, mohou postoupit dále.

Kraslice paní Pachtové se nacházejí ve sbírkách Etnografického ústavu Moravského zemského muzea, Muzea Vyškovska a u mnoha soukromých sběratelů.

Mgr. Alena Knotková,

Odbor tiskových věcí a marketingu,

tisková mluvčí Krajského úřadu

Jihomoravského kraje

Blahopřejeme

V tomto měsíci slaví narozeniny:

Rudolf Rozbořil – AZ Servis Brno

Eliška Popelová – OHLA ŽS, divize TAPS

Eva Fuxová – EŽ Praha

Bc. Jaroslav Petržilka – Legios Louny

Jana Blažková – OHLA ŽS, ředitelství